

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.020.03.2020

Pan

Marcin Gierczak

Dyrektor

**Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Radomiu**

**ul. B. Limanowskiego 134,
26-600 Radom**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/090 – Realizacja programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62

lwa@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu ¹ , ul. B. Limanowskiego 134, 26-600 Radom.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marcin Gierczak, Dyrektor MOPS w Radomiu ² od 29 stycznia 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Wsparcie asystenta rodziny;2. Tworzenie warunków pobytowych i mieszkaniowych;3. Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, ich opiekunów, członków rodzin opiekujących się osobą niepełnosprawną oraz aktywizowanie osób bezrobotnych celem wsparcia opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych;4. Zapewnienie jednorazowego świadczenia.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2020 (I półrocze) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli lub są niezbędne dla celów porównawczych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Jan Sulima, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/154/2020 z 2 października 2020 r.,2. Rafał Ulewicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/155/2020 z 2 października 2020 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-4)</p>

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁴

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację działań określonych w Programie kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” ⁵ .
Uzasadnienie oceny ogólnej	<p>MOPS prawidłowo realizował działania zawarte w Programie „Za życiem”, zapewniając rodzinom wsparcie asystentów rodziny, przyznając jednorazowe świadczenia z tytułu urodzenia się żywego dziecka oraz świadczenie w formie pobytu i uczestnictwa w zajęciach organizowanych w dwóch środowiskowych domach samopomocy, a także wspierając osoby niepełnosprawne, które opuściły warsztaty terapii zajęciowej, w celu zatrudnienia na otwartym rynku pracy.</p> <p>MOPS, który w imieniu Gminy Miasta Radom realizował Program „Asystent rodziny”, prawidłowo wywiązał się ze zobowiązań w nim zawartych. Zatrudnione asystentki rodziny spełniały wymogi formalne do pełnienia tej funkcji oraz odbywały szkolenia podnoszące ich kwalifikacje w tym zakresie. Udzielane przez nie wsparcie dotyczyło m.in. właściwej pielęgnacji, opieki i wychowania dziecka.</p> <p>W sposób rzetelny i terminowy prowadzono postępowania i wydawano decyzje przyznające świadczenie w formie pobytu i uczestnictwa w zajęciach organizowanych w dwóch środowiskowych domach samopomocy zlokalizowanych na terenie Gminy Miasta Radomia⁶.</p> <p>W każdym ze zbadanych przypadków MOPS prawidłowo przyznał jednorazowe świadczenia z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego zdiagnozowano</p>

¹ Dalej: MOPS .

² Na podstawie aktu powierzenia obowiązków nr Kd.2120.1.5.2016 z dn. 29 stycznia 2016 r.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Przyjętego uchwałą nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. (M.P. poz. 1250). Dalej: Program „Za życiem”.

⁶ Dalej: Gmina.

ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, powstałą w okresie prenatalnego rozwoju lub w czasie porodu oraz wywiązywał się z obowiązków sprawozdawczych w tym zakresie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁷ kontrolowanej działalności

Opis stanu faktycznego

MOPS w Radomiu jest jednostką organizacyjną Gminy Miasta Radom - miasta na prawach powiatu – nieposiadającą osobowości prawnej, utworzoną 1 września 1990 r. na podstawie uchwały nr 27/90 Rady Miejskiej w Radomiu⁸ z 26 lipca 1990 r.

Celem działania MOPS było m.in. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zgodnie z §7 ust. 1 statutu⁹, MOPS realizuje zadania własne i zlecone gminie, a także zadania realizowane przez powiat i administrację rządową nałożone na miasta na prawach powiatu dotyczące pomocy społecznej. Przy MOPS funkcjonował Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu¹⁰.

(akta kontroli str. 5-10, 229, 243-249)

W okresie objętym kontrolą MOPS realizował następujące działania określone w Programie „Za życiem”:

- 2.7. Przyznanie jednorazowego świadczenia w wysokości 4 tys. zł,
- 3.2. Rozwój sieci środowiskowych domów samopomocy¹¹, w tym rozwój bazy całodobowej w jednostkach już funkcjonujących i rozszerzenie typów ŚDS – sprzężone niepełnosprawności oraz osoby ze spektrum autyzmu (w zakresie wydawania decyzji o przyznaniu osobom grupy docelowej świadczenia w formie pobytu i uczestnictwa w zajęciach organizowanych w ŚDS),
- 3.3. Wsparcie osób niepełnosprawnych, które opuściły warsztaty terapii zajęciowej¹², w celu zatrudnienia na otwartym rynku pracy (w zakresie zawarcia, z jednostkami prowadzącymi WTZ, umów i przekazania środków na realizację zajęć klubowych, dla ww. grupy docelowej),
- 5.1. Wzmocnienie profilaktycznego aspektu zadań asystenta rodziny.

(akta kontroli str. 125-145)

MOPS dysponował danymi z Miejskiego Zespołu o liczbie wydanych w poszczególnych latach orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności. Nie posiadał natomiast informacji o ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych, w tym dzieci, które zamieszkiwały na obszarze działalności MOPS, a także o liczbie kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, posiadających zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”¹³.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Dalej: Rada Miejska.

⁹ Statut MOPS przyjęty 17 maja 2004 r. chwałą Rady Miejskiej w Radomiu nr 421/2004, ze zm.

¹⁰ Dalej: Miejski Zespół.

¹¹ Dalej: ŚDS.

¹² Dalej: WTZ.

¹³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1329, dalej: ustawa „Za życiem”.

W latach 2017-2020 (I półrocze) Miejski Zespół wydał łącznie 14 192 orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności¹⁴, z tego: 1 683 dla dzieci¹⁵ (odpowiednio: 474, 440, 523, 246) i 12 506 dla dorosłych¹⁶ (odpowiednio: 3 394, 3 763, 3 804, 1 545).

(akta kontroli str. 38-51)

Ponadto MOPS realizował zadania¹⁷ dotyczące przeciwdziałania zjawisku niealimentacji, które w znacznej mierze dotyka rodziców samotnie wychowujących dziecko niepełnosprawne, a także w zakresie opieki wytchnieniowej dla rodziców lub opiekunów osób niepełnosprawnych. W związku z tym latach 2017-2020 (I pół.) MOPS wypłacił świadczenia z funduszu alimentacyjnego 70 osobom niepełnosprawnym na łączną kwotę 208,4 tys. zł¹⁸. Natomiast w 2019 r. MOPS¹⁹ realizował Program Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. *Opieka wytchnieniowa - edycja 2019*²⁰. W okresie 2 lipca – 31 grudnia 2019 r. opieką w formie pobytu dziennego objęto 14 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (łącznie 2 087 godzin), w tym czwórkę dzieci (392 godziny). Całkowity koszt świadczenia ww. usług wyniósł 63,0 tys. zł i został sfinansowany dotacją otrzymaną od Wojewody Mazowieckiego²¹ (50,5 tys. zł) oraz środkami własnymi Gminy (12,5 tys. zł).

(akta kontroli str. 125-145, 196-204, 258-267)

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Wsparcie asystenta rodziny

W latach objętych kontrolą Gmina na podstawie art. 9 ustawy „Za życiem” zawarła z Wojewodą Mazowieckim cztery umowy²² na realizację koordynacji, o której mowa w art. 8 ust. 2 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 146)

Według stanu na 31 grudnia lat 2017-2019 oraz 30 czerwca 2020 r.:

- w MOPS zatrudniono odpowiednio: sześć, siedem, siedem i sześć asystentek rodziny i nie wystąpiły przerwy w zatrudnieniu asystentek, które świadczyły pomoc w ramach koordynacji;

¹⁴ Z czego orzeczenie o: upośledzeniu umysłowym (01-U) dotyczyło 130 osób (65 dzieci i 65 dorosłych); chorobie psychicznej (02-P) 1 979 osób (31 dzieci i 1948 dorosłych); zaburzeniu głosu, mowy i choroby słuchu (03-L) 448 osób (133 dzieci i 315 dorosłych); chorobie narządu wzroku (04-O) 291 osób (54 dzieci i 237 dorosłych); upośledzeniu narządu ruchu (05-R) 3 560 osób (136 dzieci i 3424 dorosłych); epilepsji (06-E) 358 osób (103 dzieci i 255 dorosłych); chorobie układów oddechowego i krążenia (07-S) 2 661 osób (196 dzieci i 2465 dorosłych); chorobie układu pokarmowego (08-T) 497 osób (36 dzieci i 461 dorosłych); chorobie układu moczowo-płciowego (09-M) 837 osób (52 dzieci i 785 dorosłych); chorób neurologicznych (10-N) 1 728 osób (176 dzieci i 1552 dorosłych); innej chorobie, w tym schorzeniach endokrynologicznych, metabolicznych, zaburzeniach enzymatycznych, chorobie zakaźnej i odzwierzęcej, zeszcpeceniu, chorobie układu krwionośnego (11-I) 1 086 osób (189 dzieci i 897 dorosłych) i całościowym zaburzeniu rozwojowym (12-C) 617 osób (512 dzieci i 105 dorosłych).

¹⁵ Osoby do 16 roku życia.

¹⁶ Osoby powyżej 16 roku życia.

¹⁷ Działania te realizowano również w ramach innych niż Program „Za życiem” zadań i programów z zakresu administracji rządowej, przy czym zarówno część źródeł finansowania i beneficjentów była zbieżna z określonymi w Programie „Za życiem” i przepisach szczegółowych. Przykładowo oprócz ustalenia w Programie „Za życiem” działania 3.1. *Opieka wytchnieniowa dla rodziców lub opiekunów osób niepełnosprawnych*, równoległe od 2019 r. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej realizowało (na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy z 23 października 2018 r. o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2192, ze zm.) *Program „Opieka wytchnieniowa”*. Natomiast w przypadku działania 6.3. *Pakiet alimentacyjny - przeciwdziałanie zjawisku niealimentacji, które w znacznej mierze dotyka rodziców samotnie wychowujących dziecko niepełnosprawne*, pomoc osobom uprawnionym do alimentów, w tym również rodzicom samotnie wychowującym dziecko niepełnosprawne, realizowana jest w gminach od wielu lat jako zadanie zlecone, na podstawie ustawy z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808, ze zm.) z finansowaniem w formie dotacji celowej z funduszu alimentacyjnego (budżetu państwa). Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje wszystkim osobom uprawnionym do ukończenia 18 r.ż., jeśli spełniają ustawowe przesłanki, w tym kryterium dochodowe.

¹⁸ Tj. 59,3 tys. zł, w 2017 r., 61,3 w 2018 r., 54,6 tys. zł w 2019 r. i 33,2 tys. zł w I pół. 2020 r.

¹⁹ Jako jednostka gminna wyznaczona uchwałą Rady Miejskiej w Radomiu nr XXI/191/2019 z 24 czerwca 2019 r.

²⁰ Przyjęty przez Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w dniu 2 kwietnia 2019 r. program skierowano do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w tym zakresie.

²¹ Umowa dotacji nr 5/OW/2019 z dnia 2 lipca 2020 r. zawarta pomiędzy Wojewodą Mazowieckim, a Gminą Miastem Radom.

²² Numer: WPS-IX.946.3.181.2017 z 30 października 2017 r., WPS-VIII.946.2.207.2018, z 15 listopada 2018 r., WPS-IV.946.2.207.2019, z 13 listopada 2019 r. i WPS-IV.946.2.207.2020 z 15 października 2020 r.

- liczba rodzin znajdujących się pod opieką asystentów rodziny wynosiła odpowiednio: 66, 61, 62, 72, z czego na jednego asystenta przypadało średnio: 11, 9, 9, 12 rodzin (najmniej 4, 8, 5, 8 i najwięcej: 13, 13, 11, 13 rodzin).

Natomiast łączna liczba rodzin, znajdujących się w okresie objętym kontrolą pod opieką asystentów, wyniosła odpowiednio: 98, 94, 92 i 59.

(akta kontroli str. 16, 52-56, 167, 170)

W okresie objętym kontrolą trzy osoby złożyły wniosek, o którym mowa w art. 8 ust. 6 ustawy „Za życiem”, o objęcie ich rodzin koordynacją wsparcia, z tego jedna w 2018 r. i dwie w 2020 r. W dwóch przypadkach do wniosków załączono zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 3 ustawy „Za życiem”, a w jednym kartę przebiegu ciąży, tj. dokument o którym mowa w art. 8 ust. 2 ww. ustawy. Koordynacji wsparcia udzielały dwie asystentki rodziny w ramach swoich zakresów czynności, z tego jedna asystentka udzielała wsparcia dwóm rodzinom w okresach 22 maja 2018 r. – 31 grudnia 2019 r. i 12 lutego – 9 marca 2020 r.²³, a druga – jednej rodzinie od 10 marca 2020 r. do dnia zakończenia kontroli NIK. Objęcie przez asystentki opieką rodzin z grupy docelowej w latach 2017-2020 (I pół.) nie spowodowało zmniejszenia liczby rodzin nieobjętych koordynacją, a nadal pozostających pod ich opieką. Analiza dokumentacji ww. trzech rodzin²⁴, którym udzielono wsparcia na podstawie ustawy „Za życiem” wykazała, że asystentki rodziny:

- opracowały dla każdej z nich, w terminie sześciu, 38 i 70 dni od objęcia koordynacją, katalog możliwego do uzyskania wsparcia, na podstawie art. 8 ust. 3 pkt 1 ustawy „Za życiem”. Jak wyjaśniły asystentki, w ustawie „Za życiem” nie został określony termin, w którym należało sporządzić katalog. Asystentki najpierw, niezwłocznie sporządzały plany pracy z rodziną, następnie zapoznawały się z ich indywidualną sytuacją i potrzebami. Dopiero na tej podstawie sporządzały katalog indywidualnego wsparcia. Dla trzeciej rodziny sporządzono go dopiero po 70 dniach z uwagi na brak możliwości osobistego kontaktu z rodziną w związku z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego²⁵;
- w ww. katalogach wskazały m.in. na możliwość skorzystania przez rodzinę: z jednorazowego świadczenia w wysokości 4 tys. zł, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy „Za życiem”, ze świadczenia wychowawczego oraz z zasiłków pielęgnacyjnego i rodzinnego z dodatkami. Wymieniono także placówki, które: udzielały poradnictwa prawnego oraz psychologicznego dla rodziców, prowadziły rehabilitację leczniczą dziecka, świadczyły opiekę paliatywną, hospicyjną oraz kompleksowe usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne dla dziecka;
- opracowały plany pracy z rodziną zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej²⁶ w terminie do siedmiu dni od objęcia ich koordynacją. W planach tych jako cel wskazywano m.in. poprawę funkcjonowania rodziny poprzez koordynację poradnictwa w zakresie pielęgnacji, opieki i wychowania dziecka z niepełnosprawnością oraz kwestii prawnych, pomocy psychologicznej, rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej;
- zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny, raz na pół roku dokonywały okresowej oceny sytuacji rodziny, a następnie przekazywały ocenę do MOPS.

(akta kontroli str. 59, 62-67)

²³ Matka urodziła zdrowe dziecko i w związku z tym dalsza koordynacja nie była konieczna.

²⁴ Rodziny objęte koordynacją nie były wcześniej klientkami MOPS.

²⁵ Dz. U. poz. 433.

²⁶ Dz.U. z 2020 r. poz. 821 dalej: ustawa o wspieraniu rodziny.

Wszystkie wnioskodawczynie, na podstawie art. 8 ust. 3 pkt 2 w związku z art. 8 ust. 7 ustawy „Za życiem”, udzieliły asystentkom upoważnień do składania w ich imieniu wniosków do podmiotów realizujących wsparcie, w celu umożliwienia im skorzystania z tego wsparcia oraz w celu podania informacji o udzielonym wsparciu. Asystentki rodziny współpracowały również z innymi służbami, działającymi na rzecz rodzin objętych koordynacją. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny, współpracę tą dokumentowano w kartach pracy z rodzinami²⁷. Efektem działań podjętych w ramach współpracy było np. wdrożenie procedury „Niebieskiej karty” ze względu na przemoc, jakiej dopuszczał się wobec matki dziecka, jego ojciec; uczęszczanie przez dwójkę dzieci z jednej z rodzin na zajęcia rehabilitacyjne; uzyskanie informacji na temat rodzaju wsparcia, jakiego mogły udzielić stowarzyszenia działające na terenie Radomia, w zakresie rehabilitacji neurologicznej (w przypadku innej rodziny).

(akta kontroli str. 58, 62)

W okresie objętym kontrolą, opieką asystentek rodziny objętych było siedem rodzin z dzieckiem legitymującym się podobnym rodzajem niepełnosprawności, jak ww. dzieci z rodzin objętych koordynacją, jednak niedysponujących stosownym zaświadczeniem, o których mowa w art. 8 ust. 2 ustawy „Za życiem”. Badanie dokumentacji pięciu z tych rodzin wykazało, że sposób i dokumentowanie pracy asystentek rodziny z tymi rodzinami były takie same, jak z rodzinami objętymi koordynacją.

(akta kontroli str. 284-288)

W latach 2017-2020 (I pół.) MOPS wywiązywał się z zobowiązań wynikających z umów zawartych z Wojewodą Mazowieckim²⁸ dotyczących realizacji Programu Asystent Rodziny²⁹. Gmina zgłosiła do Wojewody Mazowieckiego zapotrzebowanie na realizację zadań w każdej z czterech jego edycji na łączną kwotę 386,7 tys. zł³⁰ i otrzymała dotację w łącznej kwocie 337,0 tys. zł³¹, z czego wydatkowano kwotę 333,7 tys. zł³². Ponadto Gmina ze środków własnych na realizację tych zadań wydatkowała łącznie 226,3 tys. zł. MOPS³³ zgodnie z postanowieniami umów, rzetelnie, terminowo (do 15 stycznia roku następnego) oraz na właściwym formularzu, sporządził sprawozdania z realizacji zadania za lata 2017-2019. Dane finansowe były zgodne z ewidencją księgową i umowami. Po podpisaniu przez Prezydenta Miasta Radomia lub osoby przez niego upoważnione, sprawozdania przesłano do Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego³⁴.

(akta kontroli 146-166)

W okresie objętym kontrolą funkcję asystenta rodziny pełniło 11 osób³⁵. Wsparcia, zarówno na podstawie ustawy „Za życiem”, jak i ustawy o wspieraniu rodziny, każdorazowo udzielały asystentki, posiadające wymagane wykształcenie oraz spełniające pozostałe warunki formalne, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny. Wszystkie asystentki były zatrudnione na podstawie umów o pracę i uczestniczyły w łącznie 102 szkoleniach. Dwie z asystentek odbyły po 18 szkoleń. Dwie asystentki, udzielające skoordynowanego wsparcia trzem

²⁷ Karty te składały się z części A i B. W części A. znajdowały się m.in. informacje ze spotkań z rodziną, prowadzonego treningu z zakresu finansów, prowadzenia gospodarstwa domowego, a w części B. m.in. informacje ze spotkań z kuratorem, pracownikiem socjalnym, pielęgniarką środowiskową.

²⁸ Numer: WPS-IX.946.3.181.2017 z 30 października 2017 r., WPS-VIII.946.2.207.2018 z 15 listopada 2018 r., WPS-IV.946.2.207.2019, z 13 listopada 2019 r. i WPS-IV.946.2.207.2020 z 15 października 2020 r.

²⁹ Program w latach 2017-2020, na podstawie art. 247 ustawy o wspieraniu rodziny, ogłaszał Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w dniach: 20 kwietnia 2017 r., 13 lipca 2018 r., 16 lipca 2019 r. i 13 lipca 2020 r.

³⁰ Tj. 116,5 tys. zł na 2017 r., 125,2 tys. zł na 2018 r., 129,5 tys. zł na 2019 r. i 10,2 tys. zł na 2020 r.

³¹ Z tego: 218,5 tys. zł pochodziło ze środków rezerwy celowej budżetu państwa, a 118,6 tys. zł ze środków Funduszu Pracy.

³² Niewykorzystaną w 2017 r. kwotę dotacji w wysokości 3,3 tys. zł zwrócono 4 stycznia 2018 r. na rachunek bankowy Gminy.

³³ Pracownik Działu Pracy Socjalnej MOPS w Radomiu.

³⁴ Pisma odpowiednio z: 15 stycznia 2018 r., 11 stycznia 2019 r., 13 stycznia 2020 r.

³⁵ Zatrudnionych przez okres minimum jednego miesiąca w ciągu danego roku.

rodzinom, odbyły specjalistyczne szkolenia przygotowujące do pełnienia tej funkcji pn.: *Asystent rodziny w obliczu wyzwania - zadania i obowiązki – ustawa „Za życiem”, Zakres zadań objętych koordynacją - zadania asystenta rodziny oraz Jak przygotować się do „nowego” zadania asystenta rodziny* (zorganizowane przez podmioty zewnętrzne odpowiednio: 21 kwietnia 2017 r. w Warszawie oraz 13 września 2017 r. i 21 lutego 2020 r. w Radomiu).

(akta kontroli 170-185)

Asystentki rodziny podczas realizacji zadań w zakresie pomocy skoordynowanej napotkały następujące trudności:

- niespektowanie przez niektóre instytucje upoważnień udzielonych asystentom³⁶,
- niezyskanie odpowiedzi od stowarzyszeń, do których asystentka zwracała się z pytaniami, o możliwy do udzielenia przez nich zakres wsparcia. Na cztery wnioski złożone do stowarzyszeń działających na terenie Radomia, odpowiedź otrzymano zaledwie od jednego,
- w odbywaniu osobistych kontaktów z rodziną, ze względu na stan epidemiczny ogłoszony 20 marca 2020 r. na terenie Polski.

(akta kontroli str. 57-62)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

Opis stanu
faktycznego

2. Tworzenie warunków pobytowych i mieszkaniowych

W okresie objętym kontrolą MOPS uczestniczył w realizacji działania 3.2. w ramach priorytetu III. Programu „Za życiem” poprzez wydawanie decyzji, przyznających miejsce w jednym z dwóch ŚDS, znajdujących się w Radomiu³⁷. W latach 2017-2020 (I pół.) kierownik Działu Usług Opiekuńczych i Usług Stacjonarnych MOPS oraz jego zastępca³⁸ wydali 224 decyzje o przyznaniu świadczenia w formie pobytu i uczestnictwa w zajęciach organizowanych w ŚDS dla ogółem 193 osób z grupy docelowej działania 3.2. z tego: 63 decyzje dla 52 osób w 2017 r., 75 dla 63 osób w 2018 r., 64 dla 56 osób 2019 r. oraz 22 dla 22 osób w I pół. 2020 r.

(akta kontroli str.125-126)

Szczegółowym badaniem objęto 20 decyzji przyznających ww. świadczenie, po pięć decyzji dla każdego roku objętego kontrolą. Badanie wykazało, że we wszystkich przypadkach schorzenie potwierdzono stosownym orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, ważnym w momencie wydania decyzji. Dokumenty te zaświadczały, że dana osoba spełniała warunki uczestnika ŚDS, określone w §2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy³⁹. Jako jedyne lub współistniejące u 11 osób stwierdzono schorzenie 02-P (choroby psychiczne), zaś w dziewięciu pozostałych przypadkach – schorzenie 01-U (upośledzenie umysłowe).

(akta kontroli str. 125-126 i 186-195)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

³⁶ Klient musiał ostatecznie osobiście stawić się, np. w Miejskim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu, czy Miejskim Zarządzie Dróg i Komunikacji w Radomiu, gdyż instytucje te wymagały upoważnienia od matki dziecka objętego koordynacją w formie aktu notarialnego lub osobistego stawiennictwa.

³⁷ Tj. ŚDS prowadzony przez Gminę Miasta Radomia oraz ŚDS prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem”, gdzie na podstawie 20 badanych decyzji skierowano odpowiednio osiem i 12 osób.

³⁸ Na podstawie pełnomocnictwa Prezydenta Miasta Radomia oraz stosownych upoważnień.

³⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 249.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

3. Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, ich opiekunów, członków rodzin opiekujących się osobą niepełnosprawną oraz aktywizowanie osób bezrobotnych celem wsparcia opiekunów osób niepełnosprawnych w realizacji codziennych obowiązków domowych.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą MOPS realizował działanie 3.3 w ramach priorytetu III. Programu „Za życiem” polegające na wsparciu zatrudnienia osób niepełnosprawnych, które opuściły WTZ, w celu podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. W tym celu w latach 2018-2020 Gmina podpisała umowy⁴⁰ z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację w latach 2018-2020 programu pn. *Zajęcia klubowe w WTZ*, wyznaczając MOPS na realizatora tych zadań. Następnie Gmina zawarła z jednostkami prowadzącymi WTZ pięć umów (jedną w 2018 r., jedną w 2019 r. oraz trzy w 2020 r.) na organizowanie w nich zajęć klubowych. W kontrolowanym okresie beneficjentami przedmiotowego wsparcia byli dwaj uczestnicy zajęć klubowych prowadzonych w 2020 r. przez WTZ przy Polskim Związku Niewidomych Okręg Mazowiecki. Obaj uczestnicy opuścili WTZ w celu podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Jeden z nich wykonywał czynności porządkowe, a drugi pomagał przy budowie, jako pomocnik.

(akta kontroli str. 205-210, 212-228)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

4. Zapewnienie jednorazowego świadczenia

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą do MOPS wpłynęło łącznie 78 wniosków o przyznanie świadczenia jednorazowego⁴¹ z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę, zagrażającą jego życiu, powstałą w okresie prenatalnego rozwoju lub w czasie porodu⁴². W związku z ww. wnioskami MOPS:

- wydał 72 decyzje przyznające 73⁴³ świadczenia jednorazowe w łącznej wysokości 292,0 tys. zł;
- sześć wniosków odrzucono lub pozostawiono bez rozpatrzenia, ponieważ nie spełniały przynajmniej jednego, z wymienionych w art. 10 ustawy „Za życiem”, warunków uzyskania świadczenia. Powodami odrzucenia wniosków były: załączenie zaświadczenia, które wystawił lekarz bez wymaganej specjalizacji, niezłączenie wymaganych zaświadczeń lub złożenie wniosku po upływie 12 miesięcy od urodzenia dziecka.

(akta kontroli str. 8, 33-34, 86-91, 116-120)

Szczegółowe badanie 20 (27,8%) postępowań dotyczących wydania ww. decyzji⁴⁴ w sprawie przyznania świadczenia jednorazowego wykazało, że:

- wnioski złożyły osoby uprawnione⁴⁵ do odbioru jednorazowego świadczenia w wysokości 4 tys. zł w terminie do 12 miesięcy od urodzenia dziecka (zgodnie z art. 10 ust. 2 i 4 ustawy „Za życiem”);

⁴⁰ Umowa z 4 października 2018 r. wraz z aneksem nr 1 z 13 lutego 2019 r. oraz umowa z 11 lutego 2020 r.

⁴¹ Dalej: świadczenie jednorazowe.

⁴² Na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy „Za życiem”.

⁴³ Jedna decyzja dotyczyła ciąży bliźniaczej.

⁴⁴ Dobre próby dokonano metodą losową, po pięć z każdego roku objętego kontrolą.

- do wniosków załączono zaświadczenia stwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu oraz potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży (zgodnie z art. 4 ust. 3 oraz art. 10 ust. 6 w. ustawy);
- 18 decyzji o wypłacie świadczenia wydał⁴⁶ pracownicy Działu Świadczeń Rodziny MOPS na podstawie upoważnień udzielonych przez Prezydenta Miasta Radomia. Pozostałe dwie decyzje⁴⁷, na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych⁴⁸ i po przekazaniu przez MOPS wniosków wraz z załączonymi dokumentami, wydał Wojewoda Mazowiecki, ze względu na fakt przebywania ojców dzieci poza granicami Polski.

(akta kontroli str. 86-110)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli w związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Warszawa, 25 stycznia 2021 r.

Kontroler:
Jan Sulima

Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
p.o. wicedyrektora
Michał Musioł

.....
podpis

.....
podpis

⁴⁵ 16 wniosków złożyły matki, a cztery ojcowie dzieci.

⁴⁶ Na podstawie art. 10 ust. 1 i 2 ustawy „Za życiem” w związku z art. 104, art. 107 §4 i art. 130 §4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.).

⁴⁷ Numery klientów: 35645 i 45033.

⁴⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 111, ze zm.